

METSÄLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUS

- uudistamisvelvoitetta tiukemmalle vai löysemmälle

Metsälakiuudistus tuli ajankohtaiseksi eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen otettua yhteyttä maa- ja metsätalousministeriöön elokuussa 2007 metsälain ja sen nojalla annettujen säädösten perustuslainmukaisuutta koskevan arvioinnin tekemiseksi. Ministeriö päätti marraskuussa 2008 perustaa metsälain uudistamista koskevan säädöshankkeen, jonka määräaika on 31.12.2009 ja joka tehdään virkatyönä. Valmistelun aikana on kuultu asiantuntijoita, pidetty kutsuseminaari ja järjestetty laaja lausuntokierros, joiden perusteella lakiesitystä on muokattu.

VMI -tulokset osoittavat, että metsänuudistamisen laatu on heikentynyt, johon syynä on usein maanmuokkauksen laimin lyönti tai väärä menetelmä. Kansallisen metsäohjelman 2015 yhtenä tavoitteena on metsien metsänhoidollisen tilan parantaminen. Muita tavoitteita ovat kotimaisen puun käytön lisääminen, monimuotoisuuden turvaaminen ja ilmastonmuutoksen torjuminen.

Uudistamistuloksen parantamiseksi esitetään, että uudistamisvelvoite jatkuu kunnes taimikko on saavuttanut 1,3 metrin keskipituuden. Uudistamisvelvoitetta esitetään poistettavaksi heikkotuottoisilta suomailta, joita olisi koko maassa Metlan arvioiden mukaan noin 580 000 hehtaaria. Ongelmaksi saattaisi kuitenkin muodostua Kioton sopimus, jonka osalta Suomi on sitoutunut pitämään metsäpinta-alansa pienentymättömänä. Yhtenä ratkaisuna voisi olla, että heikkotuottoisissa suometsissä sallittaisiin jatkuva kasvatus. Uudistamisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi. Aika lähtisi juoksemaan hakkuun päättymisestä ja uudistamiseen tähtäävät toimenpiteet olisi saatettava loppuun uudistushakkuuta seuraavien kahden täyden kalenterivuoden aikana. Jos luontainen uudistaminen epäonnistuisi, uudistusala olisi välittömästi uudistettava viljellen. Maanmuokkausvelvoitteen säätämistä ehdotettiin, mutta se kohtasi niin paljon vastustusta että siitä luovuttiin jo ennen lausuntokierrosta. Uuden puuston aikaansaamisessa käytettävät puulajit sisältyvät nykyisin metsälain nojalla annettuun ministeriön määräykseen. Ne esitetään nostettavaksi lain tasolle perustuslaista johtuen.

Hakkuuilmoitus säädettäisiin hakkuuoikeudenomistajan velvoitteeksi. Se olisi tehtävä 3 kuukauden kuluessa hakkuun päättymisestä. Se määrittäisi yksiselitteisesti ajankohdan, josta uudistamisaikaa lähdetäisiin laskemaan. Se helpottaisi myös valvontaa, joka nykyisin perustuu metsänkäyttöilmoitukseen ja johtaa mm. turhiin maastokäynteihin. Metlan lausunnossa esitettiin, että hakkuuilmoitus voisi korvata metsänkäyttöilmoituksen paitsi 10 §:n mukaisilla kohteilla.

Lakiesitys ei ota kantaa hakkuutapoihin eikä uudistamiskypsyysyteen, jotka säilyisivät ennallaan. Jatkuvalle kasvatukselle on ilmennyt lisääntyvää kysyntää. Uudistamiskypsyudesta säädetään lailla ja on ilmennyt paineita siitä luopumiseen. Samalla jatkuvan kasvatuksen mahdollisuudet paranisivat. Laajamittainen metsikkötalouden periaatteesta luopuminen toisi metsiin aivan uuden käytännön ja mm. kasvumallit, joiden avulla metsävarojen kehitystä seurataan sekä alue- että valtakunnan tasolla jouduttaisiin rakentamaan kokonaan uudelleen.

Metsien hyvä hoito on kestävän metsätalouden peruspilareita. Metsänhoitomenetelmiä on muokattu ajan virtausten mukaisesti, mutta jos uudistamisvelvoitteesta luovutaan, samalla putoaa pohja myös kestävyydeltä.